

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ**

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

**Методичні рекомендації з навчальної дисципліни
для студентів напряму підготовки
6.030508 «Фінанси і кредит»,
спеціалізації «Банківська справа»**

Ужгород — 2016

УДК 336.71(076)
ББК У262я73
Г 89

Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», спеціалізації «Банківська справа». — ДВНЗ «УжНУ», 2016. — 50 с.

Укладач:

Заславська Ольга Ігорівна, к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи

Рецензент:

Чубарь Оксана Геннадіївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи

Стойка Вікторія Степанівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи

Відповідальний за випуск:

Варцаба Віра Іванівна, к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів і банківської справи економічного факультету ДВНЗ «УжНУ»

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», протокол № 7 від «29» лютого 2016 року

ЗМІСТ

Анотація	4
Програма навчальної дисципліни	5
Навчально-тематичний план дисципліни	7
Плани семінарських занять	8
Методи навчання та контролю знань студентів	36
Перелік питань для підсумкового контролю	38
Глосарій	40
Рекомендована література	46

Анотація

Навчальна дисципліна «Грошово-кредитні системи зарубіжних країн» одна із спеціальних дисциплін підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси та кредит» спеціалізації «Банківська справа», що вивчає сутність кредитних відносин та інститутів, що їх організовують; взаємозв'язки грошової, кредитної та валютної систем.

Навчальна дисципліна спрямована на формування системи знань щодо основних тенденцій та особливостей розвитку грошового обігу і кредитних систем зарубіжних країн; розуміння характеру впливу різних чинників на формування сучасних грошових, кредитних і валютних систем країн світу.

Предмет навчальної дисципліни — вивчення сутності грошово-кредитних систем; визначення закономірностей та основних етапів еволюції грошових та кредитних систем зарубіжних країн, принципів їхньої побудови та особливостей організації за умов існування розвинених фінансових ринків і розгалуженої системи міжнародних кредитно-фінансових інститутів.

Метою навчальної дисципліни є вивчення та узагальнення досвіду зарубіжних країн щодо організації та функціонування національних грошово-кредитних систем; з'ясування системи факторів, що визначають характер кредитних систем країн з ринковою економікою та їхню інтеграцію до світової фінансової системи; аналіз проблем та шляхів підвищення ефективності функціонування грошово-кредитних систем зарубіжних країн у сучасних умовах.

Завдання навчальної дисципліни — засвоїти теоретичні засади щодо організації та функціонування грошово-кредитних систем; з'ясувати сучасний стан грошово-кредитних систем і механізм грошово-кредитного регулювання у країнах з розвинутою ринковою економікою; простежити закономірності та перспективи розвитку грошово-кредитних систем країн, що розвиваються.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

зміст основних економічних категорій, які характеризують грошово-кредитні системи; еволюцію грошово-кредитних систем зарубіжних країн; національні системи регулювання грошово-кредитних відносин; інфраструктуру грошово-кредитних систем зарубіжних країн та їхній сучасний стан; розуміти проблеми розвитку грошового обігу та кредитних систем у сучасних умовах.

вміти:

аналізувати та оцінювати стан світового фінансового ринку та грошово-кредитних ринків різних країн; визначати шляхи розвитку та ефективного функціонування грошово-кредитних систем зарубіжних країн у контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів у фінансовій сфері.

Навчальна дисципліна «Грошово-кредитні системи зарубіжних країн» ґрунтується на знаннях, набутих при вивченні таких дисциплін як «Економічна історія», «Міжнародна економіка», «Гроші та кредит», «Банківські операції», «Банківська система», «Центральний банк і грошово-кредитна політика» тощо.

Навчально-методичні матеріали містять програму навчального курсу, плани семінарських занять, тести для засвоєння відповідних тем, теми рефератів, питання для перевірки знань, перелік рекомендованої літератури.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Грошові системи: сутність та основні етапи розвитку

Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні етапи розвитку грошових систем. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й кредитного обігу. Класифікація типів грошових систем за різними критеріями. Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Принципи організації сучасних грошових систем зарубіжних країн.

Тема 2. Кредитні системи: сутність та структура

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Сутність та структура кредитної системи. Еволюція кредитних систем. Принципи побудови кредитних систем на сучасному етапі. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Сутність та функції банків. Банківська система. Поняття банківської системи, її цілі та функції. Специфічні риси банківської системи. Принципи побудови банківської системи. Сучасні тенденції розвитку банківської системи. Характеристика спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів.

Тема 3. Валютні системи: сутність та еволюція розвитку

Сутність валюти, призначення та сфери використання. Валютні системи: поняття, призначення та елементи. Національна валютна система як складова національної грошової системи країни та її елементи. Характеристика елементів національної та світової валютних систем. Валютне регулювання та валютна політика: курсова, облікова, інтервенційна. Світова та міжнародні валютні системи. Основні етапи історичного розвитку світової валютної системи. Золотий стандарт. Генуезька валютна система. Бреттон-Вудська валютна система. Ямайська валютна система. Формування Європейської валютної системи.

Тема 4. Грошово-кредитна політика: сутність, типи та інструменти

Сутність грошово-кредитної політики та її інституційна основа. Визначення грошово-кредитної політики, її об'єкти та суб'єкти. Типи грошово-кредитної політики. Визначення стратегічних, проміжних і тактичних цілей. Класифікаційна характеристика інструментів грошово-кредитної політики. Політика обов'язкових резервних вимог: зміст та ефективність. Політика рефінансування центральним банком комерційних банків: зміст, ефективність та особливості застосування політики рефінансування в умовах інфляції та монетарної стабілізації. Процентна політика центрального банку. Політика центрального банку на відкритому ринку.

Тема 5. Міжнародні валютно-фінансові установи

Інтеграційні процеси у світовій економіці та необхідність регулювання міжнародних валютних та фінансово-кредитних відносин. Міжнародний валютний фонд. Організація та функціональне призначення МВФ. Напрями співробітництва з Україною. Група Світового банку. Основи організації, структура та призначення Світового банку. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути.

Європейський банк реконструкції та розвитку: порядок створення, призначення і функції. Банк міжнародних розрахунків. Необхідність та порядок створення БМР. Функції банку. Роль БМР у розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.

Тема 6. Грошово-кредитна система Європейського Союзу

Передумови створення Європейської системи центральних банків (ЄСЦБ) і єдиної європейської валюти. Етапи створення Європейського валютного союзу. Етапи введення єдиної європейської валюти. Інститути Європейського Союзу. Європейський центральний банк (ЄЦБ). Економіко-правовий статус і функції ЄЦБ. Організаційна структура і функції ЄЦБ. Механізм та основні напрями монетарної політики ЄЦБ. Інструментарій та основні напрями монетарної політики ЄЦБ. Європейський інвестиційний банк.

Тема 7. Грошово-кредитна система США

Особливості та характеристика основних елементів грошово-кредитної системи США. Еволюція грошово-кредитної системи США. Особливості розвитку та етапи формування грошово-кредитної системи США. Структура ФРС та її роль в кредитній системі США. Особливості функціонування та види комерційних банків в США. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи в кредитній системі США. Форми концентрації та централізації банківського капіталу в США. Банківський нагляд у США.

Тема 8. Грошово-кредитна система Великої Британії

Специфічні риси та основні етапи становлення грошово-кредитної системи Великобританії. Англійський фунт стерлінгів як резервна валюта. Стерлінгова зона та роль фунта в ЄВС. Структура банківського сектора Великої Британії. Банк Англії як центральний емісійний банк країни. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи в кредитній системі Великої Британії.

Тема 9. Грошово-кредитна система Японії

Грошово-кредитна система Японії: особливості формування, розвитку та сучасного стану. Грошовий обіг Японії до та після Другої світової війни. Японська ена як резервна та міжнародна валюта країн Азійсько-Тихоокеанського регіону. Особливості кредитної і банківської системи Японії. Функціонування іноземних банків і державних кредитно-фінансових установ Японії. Грошово-кредитне регулювання як головна функція Банку Японії. Банківський нагляд в Японії.

Тема 10. Принципи функціонування банків в ісламських країнах

Ісламська модель фінансової системи. Вплив мусульманської релігійної етики на функціонування банків в ісламських країнах. Структура грошово-кредитної системи ісламських країн. Фінансові структури Близького Сходу. Ісламських банк. Функції Центрального банку ісламських країн. Державні спеціалізовані кредитні агентства. Інвестиційні компанії. Загальні риси та відмінності ісламського банку та банків світу.

Навчально-тематичний план дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Грошові системи: сутність та основні етапи розвитку	8	2	2	—	—	4	9	1	—	—	—	8
Тема 2. Кредитні системи: сутність та структура	8	2	2	—	—	4	9	1	—	—	—	8
Тема 3. Валютні системи: сутність та еволюція розвитку	7	2	1	—	—	4	9	1	—	—	—	8
Тема 4. Грошово-кредитна політика: сутність, типи та інструменти	7	2	1	—	—	4	9	1	—	—	—	8
Тема 5. Міжнародні валютно-фінансові установи	10	2	2	—	—	6	9	2	—	—	—	7
Модульний контроль 1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Разом за змістовим модулем 1	42	10	10	—	—	22	45	6	—	—	—	39
Тема 6. Грошово-кредитна система Європейського Союзу	12	4	2	—	—	6	10	2	—	—	—	8
Тема 7. Грошово-кредитна система США	12	4	2	—	—	6	9	1	—	—	—	8
Тема 8. Грошово-кредитна система Великої Британії	7	2	1	—	—	4	9	1	—	—	—	8
Тема 9. Грошово-кредитна система Японії	8	2	2	—	—	4	8	1	—	—	—	7
Тема 10. Принципи функціонування банків в ісламських країнах	7	2	1	—	—	4	9	1	—	—	—	8
Модульний контроль 2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Разом за змістовим модулем 2	48	14	10	—	—	24	45	6	—	—	—	—
Усього годин	90	24	20	—	—	46	90	12	—	—	—	78

Плани семінарських занять

Тема 1. Грошові системи: сутність та основні етапи розвитку

1. *Поняття грошової системи, характеристика її елементів.*
2. *Основні етапи розвитку грошових систем.*
3. *Еволюція типів грошових систем.*
4. *Взаємозв'язок розвитку грошових систем з розвитком економічних відносин. Класифікація типів грошових систем за різними критеріями.*
5. *Принципи організації сучасних грошових систем зарубіжних країн.*

Рекомендована література

Основна

1. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посібник / В.М.Добров, О.А. Мартинюк-Медкова, С.М.Непонящий; Одес. держ. екон.ун-т. – Одеса: ВМВ: 2005. – 292 с.
2. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн: підручник / П. Мельник, Л. Тарангул, О. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
3. Реверчук С. К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
4. Скоморович І.Г., Кубів С.І., Вербицька Т.П. та ін. Історія грошей і банківництва. За заг. ред. докт. екон. наук, проф. С.К.Реверчука. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 391 с.
5. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.

Додаткова

1. Дук І.В. Еволюція, стадії розвитку і функції центральних банків розвинутих країн світу / І. Дук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2009. – Вип. 2 (46). – С. 91–96.
2. Крупка І. М. Сучасні міжнародні вимоги регулювання ліквідності банків / І. М. Крупка, Х. П. Паньків // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 337 – 341.
3. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
4. Слобода Л. Я. Зарубіжний досвід управління капіталом банків / Л. Я. Слобода,
5. Чамро Ю.О. Еволюція розвитку центральних банків та їх історичні типи / Ю. Чамро // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3. – С. 231-236.

Інтернет – ресурси

1. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
2. Європейський банк реконструкції і розвитку: www.ebrd.com
3. Європейський центральний банк: www.ecb.int
4. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
5. Світовий банк: www.worldbank.org

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Що таке грошова система?
2. Які складові елементи грошової системи, їх визначення?
3. Які ви знаєте типи грошових систем?
4. Охарактеризуйте систему обігу металевих грошей.
5. Що таке біметалізм і монометалізм, золотомонетний стандарт?
6. Охарактеризуйте паперово-грошову систему.
7. Дайте характеристику грошової системи ринкового типу.
8. Дайте характеристику грошової системи неринкового типу.
9. Охарактеризуйте грошові системи відкритого та закритого типів.
10. Які Ви знаєте методи регулювання грошового обороту?

Тестові завдання

- 1. Засіб вираження вартості товарів, робіт, послуг у грошових одиницях — це:**
  - а) котирування валюти;
  - б) масштаб цін;
  - в) крос-курс;
  - г) купюрність грошової одиниці.
- 2. Залежно від форми функціонування грошей розрізняють такі грошові системи:**
  - а) металевого та паперово-кредитного обігу;
  - б) монетного та банкнотного обігу;
  - в) ринкові та неринкові;
  - г) відкриті та закриті.
- 3. У які форму не існував золотий монометалізм?**
  - а) золотомонетного стандарту;
  - б) золотозливкового стандарту;
  - в) золотокредитного стандарту;
  - г) золотодев'язного стандарту.
- 4. Що таке девізи?**
  - а) іноземна валюта, розмінна на золото;
  - б) національна валюта, розмінна на золото;
  - в) іноземна валюта, нерозмінна на золото;
  - г) національна валюта, нерозмінна на золото
- 5. Яка з перелічених характеристик не притаманна сучасним грошовим системам?**
  - а) втрата зв'язку із золотом;
  - б) широкий розвиток безготівкового обігу та зменшення готівкового;
  - в) хронічна інфляція;
  - г) ринкове регулювання грошового обороту.
- 6. Якого виду грошових знаків не існує?**
  - а) фінансові білети;
  - б) банківські білети;
  - в) казначейські білети;
  - г) вірної відповіді немає.

7. Сукупність правил, норм, принципів, що регулюють грошовий обіг — це:

- а) грошова система;
- б) кредитна система;
- в) валютна система;
- г) банківська система.

8. Золото повною мірою виконувало функції засобу обігу і платежу:

- а) при золотомонетному стандарті;
- б) при золотозливковому стандарті;
- в) при золотодевізному стандарті;
- г) при усіх видах золотого стандарту.

9. До елементів грошової системи країни не належить:

- а) найменування національної валюти;
- б) ступінь конвертованості національної валюти;
- в) види та купюрність грошових знаків;
- г) регламентація безготівкових грошових розрахунків.

10. Грошові системи країн колишнього СРСР характеризувалися як:

- а) ринкові та закриті;
- б) неринкові та закриті;
- в) ринкові та відкриті;
- г) неринкові та відкриті.

Теми рефератів та доповідей

1. Сутність та структура грошової системи
2. Роль банків у створенні грошей
3. Основні етапи розвитку грошових систем
4. Грошові реформи і методи їх проведення
5. Сучасні тенденції у розвитку грошових систем країн із ринковою економікою.

Тема 2. Кредитні системи: сутність та структура

1. ***Сутність та структура кредитної системи***
2. ***Еволюція кредитних систем.***
3. ***Принципи побудови кредитних систем на сучасному етапі***
4. ***Банківська система***
5. ***Функції та класифікація банків***
6. ***Сучасні тенденції розвитку банків***
7. ***Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути***
8. ***Класифікація небанківських кредитно-фінансових інститутів***

Рекомендована література

Основна

1. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн: підручник / П. Мельник, Л. Тарангул, О. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
2. Реверчук С. К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.

3. Скоморович І.Г., Кубів С.І., Вербицька Т.П. та ін. Історія грошей і банківництва. За заг. ред. докт. екон. наук, проф. С.К.Реверчука. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 391 с.
4. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
5. Шамова І. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн для спеціальності «Банківська справа»: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2007. – 160 с.

Додаткова

1. Крупка І. М. Сучасні міжнародні вимоги регулювання ліквідності банків / І. М. Крупка, Х. П. Паньків // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 337 – 341.
2. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А.Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
3. Слобода Л. Я. Зарубіжний досвід управління капіталом банків / Л. Я. Слобода,
4. Чамро Ю.О. Еволюція розвитку центральних банків та їх історичні типи / Ю.О. Чамро // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №3 (12). – С. 231–236.

Інтернет – ресурси

1. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
2. Європейський банк реконструкції і розвитку: www.ebrd.com
3. Європейський центральний банк: www.ecb.int
4. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
5. Світовий банк: www.worldbank.org

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Який сектор грошового ринку є сферою діяльності фінансових посередників?
2. У чому полягає сутність фінансового посередництва?
3. Дати визначення кредитної системи.
4. Чи є центральний банк фінансовим посередником? Обґрунтуйте відповідь.
5. Які операції відносять до базових банківських?
6. Назвіть функції, що виконує банк.
7. За якими ознаками класифікуються небанківські фінансово-кредитні установи?
8. Які з фінансових посередників беруть участь у процесі створення депозитів?
9. Дайте характеристику центрального банку, у чому полягає його призначення?
10. У чому різниця між центральним і комерційним банком?

Тестові завдання

1. Кредитна система поділяється на:

- а) грошову і не грошову;
- б) банківську і фінансову;
- в) банківську і небанківську;
- г) банківську і фіскальну.

2. До спеціалізованих кредитно-фінансових установ не належать:

- а) пенсійні фонди;
- б) податкові інспекції;

- в) інвестиційні фонди;
- г) кредитні спілки.

3. За формою організації центральні банки можуть бути:

- а) національні;
- б) державні;
- в) приватні;
- г) кооперативні.

4. Директивний шлях створення центральних банків означає:

- а) виокремлення одного банку як центрального;
- б) створення центрального банку рішенням держави на основі спеціального закону;
- в) виникнення центрального банку в державі у процесі еволюції;
- г) створення банківської системи «з нуля».

5. До функцій центрального банку належить:

- а) кредитування фізичних осіб;
- б) кредитування юридичних осіб;
- в) кредитування комерційних банків;
- г) кредитування парабанківських установ.

6. За спеціалізацією банки можуть бути:

- а) кооперативні;
- б) іноземні;
- в) іпотечні;
- г) державні.

7. Небанківські установи, які спеціалізуються на кредитування продажу споживчих товарів — це:

- а) кредитні спілки;
- б) інвестиційні фонди;
- в) фінансові компанії;
- г) ломбарди.

8. Факторингові компанії спеціалізуються на:

- а) праві викупу боргу;
- б) видачі позик під заставу майна;
- в) передачі в оренду предметів тривалого користування;
- г) залученні страхових внесків населення.

9. Які спеціалізовані кредитно-фінансові установи мають депозитний характер?

- а) факторингові компанії;
- б) інвестиційні фонди;
- в) фінансові компанії;
- г) ломбарди.

10. Які спеціалізовані кредитно-фінансові установи мають кредитний характер?

- а) страхові компанії;
- б) пенсійні фонди;
- в) факторингові компанії;
- г) інвестиційні фонди.

Теми рефератів та доповідей

1. Кредитна системи: сутність, призначення, функції
2. Види банківських установ та їх класифікація
3. Небанківські кредитно-фінансові установи: види та особливості функціонування
4. Сучасні тенденції в розвитку кредитних систем країн з ринковою економікою
5. Концентрація та централізація банківського капіталу в сучасних умовах
6. Моделі взаємозв'язку банків з реальним сектором економіки промисловістю.

Тема 3. Валютні системи: сутність та еволюція розвитку

1. ***Валютні системи: поняття, призначення та елементи***
2. ***Національна валютна система як складова національної грошової системи країни***
3. ***Характеристика елементів національної та світової валютних систем***
4. ***Основні етапи історичного розвитку світової валютної системи***
5. ***Золотий стандарт***
6. ***Генуезька валютна система***
7. ***Бреттон-Вудська валютна система***
8. ***Ямайська валютна система***

Рекомендована література

Основна

1. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн: підручник / П. Мельник, Л.Тарангул, О. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
2. Реверчук С. К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
3. Скоморович І.Г., Кубів С.І., Вербицька Т.П. та ін. Історія грошей і банківництва. За заг. ред. докт. екон. наук, проф. С.К.Реверчука. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 391 с.
4. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
5. Шамова І. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн для спеціальності «Банківська справа»: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2007. – 160 с.

Додаткова

1. Дук І.В. Еволюція, стадії розвитку і функції центральних банків розвинутих країн світу / І. Дук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2009. – Вип. 2 (46). – С. 91–96.
2. Крупка І. М. Сучасні міжнародні вимоги регулювання ліквідності банків / І. М. Крупка, Х. П. Паньків // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 337 – 341.
3. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
4. Слобода Л. Я. Зарубіжний досвід управління капіталом банків / Л. Я. Слобода,

Інтернет – ресурси

1. Банк Англії: www.bankofengland.co.uk
2. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
3. Банк Японії: www.boj.or.jp/en/
4. Європейський банк реконструкції і розвитку: www.ebrd.com
5. Європейський центральний банк: www.ecb.int
6. Ісламський банк розвитку: www.isdb.org
7. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
8. Світовий банк: www.worldbank.org
9. Федеральна корпорація по страхуванню депозитів: www.fdic.gov
10. Федеральна резервна система США: www.federalreserve.gov

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «валюта» та назвіть її різновиди за окремими критеріями.
2. Назвіть умови переходу до повної конвертації грошей.
3. Чим відрізняється внутрішня та зовнішня конвертованість?
4. Визначте ключові елементи Бреттон-Вудської валютної системи.
5. Охарактеризуйте режими валютного курсу за методологією МВФ.
6. Визначення обмінного валютного курсу національних паперових грошей у період дії золотого стандарту.
7. Вплив золотого стандарту на розвиток міжнародних торговельних відносин.
8. Істотні обмеження системи золотого стандарту.
9. Основні положення Бреттон-Вудської валютної системи.
10. Визначальні принципи Ямайської валютної системи.

Тестові завдання

1. Валютні системи бувають:

- а) національні;
- б) континентальні;
- в) іноземні;
- г) усі відповіді вірні.

2. Вартісною основою встановлення валютного курсу є:

- а) паритет купівельних спроможностей валют;
- б) інфляція;
- в) крос-курс;
- г) вартість СПЗ.

3. Особливістю Ямайської валютної системи є:

- а) встановлення золотого вмісту національних валют;
- б) створення Міжнародного валютного фонду;
- в) введення СПЗ;
- г) збереження за золотом функції світових грошей.

4. СПЗ визначається на основі кошика таких валют:

- а) долар, ієна, євро, французький франк;
- б) долар, ієна, євро, фунт стерлінгів;

- в) долар, ієна, фунт стерлінгів, швейцарський франк;
- г) долар, євро, російський рубль, фунт стерлінгів.

5. При якій валютній системі започаткували обмін національної валюти на золото через долар США?

- а) Паризькій;
- б) Генуезькій;
- в) Бреттон-Вудській;
- г) Ямайській.

6. Трансакційне призначення золотовалютних резервів полягає у:

- а) забезпеченні перевірки дотримання норм, правил та законодавчо-нормативних актів у сфері валютних відносин;
- б) забезпеченні проведення заходів з метою корекції курсу національної валюти;
- в) забезпеченні державі можливості проводити інтервенції на валютному ринку;
- г) забезпеченні країни достатнім запасом міжнародних платіжних засобів з метою розрахунків за зовнішніми зобов'язаннями.

7. Яка валютна система базувалася на золотомонетному стандарті?

- а) Паризька;
- б) Генуезька;
- в) Бреттон-Вудська;
- г) Ямайська.

8. Котирування — це:

- а) можливість вільного обміну національної валюти на іноземну;
- б) співвідношення, за яким одна валюта обмінюється на іншу;
- в) встановлення валютного курсу;
- г) сукупність заходів у сфері валютних відносин.

9. До інструментів валютного регулювання не належить:

- а) валютна інтервенція;
- б) валютний контроль;
- в) курсова політика;
- г) регулювання сальдо платіжного балансу.

10. Хронологія розвитку валютної системи світу має такий порядок:

- а) Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська, Ямайська;
- б) Генуезька, Паризька, Бреттон-Вудська, Ямайська;
- в) Паризька, Генуезька, Ямайська, Бреттон-Вудська;
- г) Паризька, Бреттон-Вудська, Генуезька, Ямайська.

Теми рефератів та доповідей

1. Міжнародна валютна система: сутність та елементи.
2. Бреттон-Вудська валютна система.
3. Основні принципи Ямайської валютної системи.
4. Створення та особливості функціонування Європейського валютного союзу.
5. Європейський центральний банк як елемент європейської банківської системи.
6. Світові резервні валюти та їх роль у функціонуванні грошово-кредитних систем.
7. Міжнародні грошові одиниці.

Тема 4. Грошово-кредитна політика: сутність, типи та інструменти

1. *Сутність грошово-кредитної політики та її інституційна основа*
2. *Визначення грошово-кредитної політики, її об'єкти та суб'єкти*
3. *Типи грошово-кредитної політики*
4. *Місце і роль грошово-кредитної політики в загальнодержавній економічній політиці*
5. *Класифікаційна характеристика інструментів грошово-кредитної політики*
6. *Політика обов'язкових резервних вимог*
7. *Політика рефінансування центральним банком комерційних банків*
8. *Процентна політика центрального банку: зміст та ефективність*
9. *Політика центрального банку на відкритому ринку*

Рекомендована література

Основна

1. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посібник / В.М.Добров, О.А.Мартинюк-Медкова, С.М.Непонящий; Одес. держ. екон.ун-т. – Одеса: ВМВ: 2005. – 292 с.
2. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн: підручник / П. В. Мельник, Л.Л.Тарангул, О. Д. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
3. Реверчук С. К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
4. Скоморович І.Г., Кубів С.І., Вербицька Т.П. та ін. Історія грошей і банківництва. За заг. ред. докт. екон. наук, проф. С.К.Реверчука. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 391 с.
5. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
6. Шамова І. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн для спеціальності «Банківська справа»: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2007. – 160 с.

Додаткова

1. Дук І.В. Еволюція, стадії розвитку і функції центральних банків розвинутих країн світу / І. Дук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2009. – Вип. 2 (46). – С. 91–96.
2. Крупка І. М. Сучасні міжнародні вимоги регулювання ліквідності банків / І. М. Крупка, Х. П. Паньків // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 337 – 341.
3. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А.Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
4. Слобода Л. Я. Зарубіжний досвід управління капіталом банків / Л. Я. Слобода,
5. Чамро Ю.О. Еволюція розвитку центральних банків та їх історичні типи / Ю.О. Чамро // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №3 (12). – С. 231–236.

Інтернет – ресурси

1. Банк Англії: www.bankofengland.co.uk
2. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org

3. Банк Японії: www.boj.or.jp/en/
4. Європейський центральний банк: www.ecb.int
5. Ісламський банк розвитку: www.isdb.org
6. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
7. Світовий банк: www.worldbank.org
8. Федеральна резервна система США: www.federalreserve.gov

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. *Сутність та основні цілі грошово-кредитної політики центрального банку*
2. *Які стратегічні цілі грошово-кредитної політики в США, Європейському Союзі, Японії, Україні?*
3. *Охарактеризуйте конфлікт цілей грошово-кредитної політики.*
4. *Охарактеризуйте критерії щодо вибору проміжних і поточних цілей.*
5. *Чому центральний банк не в змозі одночасно стабілізувати процентні ставки і пропозицію грошей у національній економіці?*
6. *У чому полягають переваги політики проведення операцій на відкритому ринку?*
7. *У чому полягають переваги і недоліки процентної політики центрального банку?*
8. *У чому полягають переваги і недоліки політики обов'язкового резервування?*
9. *Які інструменти грошово-кредитної політики використовуються центральним банком для регулювання обмінного курсу національної грошової одиниці?*
10. *Які інструменти прямого впливу на грошовий ринок і економічні процеси в країні застосовує НБУ?*

Тестові завдання

1. **До проміжного варіанту грошово-кредитної політики належить:**
  - а) політика рефляції;
  - б) політика девальвації;
  - в) політика ревальвації;
  - г) політика інфляції.
2. **Інструментами грошово-кредитної політики є:**
  - а) експансія, рестрикція, рефляція, дезінфляція;
  - б) валютний курс, грошова маса, ставка рефінансування центрального банку;
  - в) стратегічні, тактичні, проміжні, поточні;
  - г) політика обов'язкових резервних вимог, політика рефінансування, процентна політика, політика операцій на відкритому ринку.
3. **Політика операцій на відкритому ринку полягає у:**
  - а) зміні обсягів купівлі-продажу цінних паперів;
  - б) зміні обсягів купівлі-продажу іноземної валюти;
  - в) зміні обсягів купівлі-продажу дорогоцінних металів;
  - г) усі відповіді вірні.
4. **До поточних цілей грошово-кредитної політики належить:**
  - а) зміна облікової ставки центрального банку;
  - б) зростання зайнятості населення;
  - в) зниження інфляції;
  - г) усі відповіді вірні.

5. Операції РЕПО є інструментом:

- а) політики рефінансування;
- б) процентної політики;
- в) політики операцій на відкритому ринку;
- г) політики обов'язкових резервних вимог.

6. Політикою «дешевих грошей» називають:

- а) політику експансії;
- б) політику рестрикції;
- в) політику рефляції;
- г) політику дезінфляції.

7. Процентна політика центрального банку полягає у:

- а) зміні умов рефінансування;
- б) зміні обсягів рефінансування;
- в) зміні ставки рефінансування;
- г) зміні строків рефінансування.

8. Як співвідносяться грошово-кредитна та монетарна політики?

- а) грошово-кредитна політика входить до складу монетарної;
- б) монетарна політика входить до складу грошово-кредитної;
- в) ці поняття є тотожними;
- г) грошово-кредитну політику розробляє центральний банк, а монетарну — комерційні банки.

9. Адміністративні методи грошово-кредитної політики передбачають:

- а) застосування ринкових механізмів регулювання економіки;
- б) втручання держави у економічні процеси;
- в) формування стратегії грошово-кредитної політики;
- г) використання ринкових та неринкових механізмів регулювання економіки одночасно.

10. Політика рестрикції полягає у:

- а) збільшенні пропозиції грошей;
- б) зменшенні пропозиції грошей;
- в) зниженні облікової ставки центрального банку;
- г) збільшенні обсягів рефінансування комерційних банків.

Теми рефератів та доповідей

1. Кейнсіанський та монетаристський підходи до грошово-кредитної політики
2. Фіскальна і грошово-кредитна політика: проблеми взаємозв'язку
3. Вплив грошово-кредитної політики на економічне зростання
4. Грошово-кредитна політика в умовах переходу від стагнації до економічного зростання
5. Політика центрального банку з обов'язкового резервування та оцінка її ефективності
6. Центральний банк на ринку державних цінних паперів.

Тема 5. Міжнародні валютно-фінансові установи

1. *Інтеграційні процеси у світовій економіці та необхідність регулювання міжнародних валютних та фінансово-кредитних відносин*
2. *Міжнародний валютний фонд*
3. *Організація та функціональне призначення МВФ*
4. *Група Світового банку*
5. *Основи організації, структура та призначення Світового банку*
6. *Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути*
7. *Європейський банк реконструкції та розвитку*
8. *Порядок створення, призначення і функції ЄБРР*
9. *Банк міжнародних розрахунків*

Рекомендована література

Основна

1. Долан Э. и др. Деньги, банки и денежно-кредитная политика. – СПб, 1994. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Уч-к / Под ред. Л.Н.Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 2000.
2. Иванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
3. Красавина Л.М. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: учебник. / Л.М. Красавина. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 576 с.
4. Лисенков Ю.М., Коротка Т.А. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. - К.: Зовнішня торгівля, 2005. - 118 с.
5. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. В. Мельник, Л.Л Тарангул, О. Д. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
6. Реверчук С.К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
7. Скоморович І.Г., Кубів С.І., Вербицька Т.П. та ін. Історія грошей і банківництва. За заг. ред. докт. екон. наук, проф. С.К.Реверчука. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. - 391с.
8. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
9. Шамова І. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн для спеціальності «Банківська справа»: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2007. – 160 с.

Додаткова

1. Кириченко М. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України // Вісник НБУ. - 2006. - № 8. - С. 25-28.
2. Міокова Н. В. Співробітництво України з Міжнародним валютним фондом / Н.В.Міокова // Статистика України. – 2011. – № 1. – С. 86–92.
3. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А.Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
4. В. В. Фостяк // Інвестиції: управління, практика, досвід. – 2011. - №11. – С. 25-31.

Інтернет – ресурси

1. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
2. Європейський банк реконструкції і розвитку: www.ebrd.com
3. Європейський центральний банк: www.ecb.int
4. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
5. Світовий банк: www.worldbank.org

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Дати загальну характеристику регіональних валютно-кредитних організацій.
2. З якою метою створено БМР?
3. Коли та з якою метою був створений ЄБРР?
4. Назвати пріоритетні напрями діяльності ЄБРР.
5. Які інструменти фінансування використовує у своїй діяльності ЄБРР?
6. Назвати напрями співробітництва ЄБРР з Україною.
7. Мета створення ЧБТР. Які країни є його членами?
8. Членом яких міжнародних валютно-кредитних організацій є Україна?

Тестові завдання

1. Міжнародний валютний фонд був заснований рішенням:

- а) Паризької валютної конференції;
- б) Генуезької валютної конференції;
- в) Бреттон-Вудської валютної конференції;
- г) Ямайської валютної конференції.

2. Особливістю Європейського банку реконструкції та розвитку є те, що:

- а) більша частина загального обсягу фінансування спрямовується до приватного сектору;
- б) більша частина загального обсягу фінансування спрямовується до державного сектору;
- в) весь загальний обсяг фінансування спрямовується до приватного сектору;
- г) весь загальний обсяг фінансування спрямовується до приватного сектору

3. До складу групи Світового банку входить:

- а) Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів;
- б) Багатостороння агенція з гарантій інвестицій;
- в) Міжнародна фінансова корпорація;
- г) усі перелічені установи.

4. До кредитно-банківських операцій Банку міжнародних розрахунків належать:

- а) прийом урядових внесків за особливими угодами;
- б) інвестиційні послуги для центральних банків;
- в) короткострокове фінансування центральних банків;
- г) усі відповіді вірні.

5. Метою якої організації є подолання бідності, забезпечення економічного зростання, захист навколишнього середовища у найбідніших країнах?

- а) Міжнародного банку реконструкції та розвитку;
- б) Багатосторонньої агенції з гарантій інвестицій;

- в) Міжнародної фінансової корпорації;
- г) Міжнародної асоціації розвитку.

6. Банком центральних банків вважають:

- а) Міжнародний валютний фонд;
- б) Банк міжнародних розрахунків;
- в) Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
- г) Європейський банк реконструкції та розвитку.

7. До звичайних механізмів кредитування Міжнародного валютного фонду належать:

- а) спеціальні компенсаційні кредити;
- б) надзвичайна допомога;
- в) механізм розширеного кредитування;
- г) механізми допомоги країнам з низьким рівнем доходів.

8. Яка організація надає іноземним інвесторам страхові гарантії проти некомерційних ризиків у країнах, що отримують інвестиції?

- а) Міжнародна агенція з гарантій інвестицій;
- б) Міжнародна агенція зі страхування інвестицій;
- в) Багатостороння агенція з гарантій інвестицій;
- г) Багатостороння агенція зі страхування інвестицій.

9. Учасниками Європейського банку реконструкції та розвитку є:

- а) країни Європи;
- б) деякі країни інших регіонів світу;
- в) Європейський інвестиційний банк та Європейська комісія;
- г) усі відповіді вірні

10. Квота кожної країни у Міжнародному валютному фонді складається з:

- а) 25 % СПЗ та 75 % національної валюти;
- б) 25 % СПЗ та 75 % будь-якої іноземної валюти;
- в) 75 % СПЗ та 25 % національної валюти;
- г) 75 % СПЗ та 25 % будь-якої іноземної валюти.

Теми рефератів та доповідей

1. Міжнародний валютний фонд та його відносини з Україною.
2. Світовий банк. Напрями його співробітництва з Україною.
3. Регіональні міжнародні валютно-кредитні організації.
4. Європейський банк реконструкції та розвитку. Форми співробітництва з Україною.
5. Банк міжнародних розрахунків.

Тема 6. Грошово-кредитна система Європейського Союзу

1. *Передумови створення Європейської системи центральних банків (ЄСЦБ) і єдиної європейської валюти*
2. *Етапи створення Європейського валютного союзу*
3. *Етапи введення єдиної європейської валюти*
4. *Інститути Європейського Союзу*

5. *Європейський центральний банк (ЄЦБ)*
6. *Економіко-правовий статус і функції ЄЦБ*
7. *Організаційна структура і функції ЄЦБ*
8. *Механізм та основні напрями монетарної політики ЄЦБ*
9. *Інструментарій та основні напрями монетарної політики ЄЦБ*
10. *Європейський інвестиційний банк*

Рекомендована література

Основна

1. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посібник / В.М.Добров, О.А.Мартинюк-Медкова, С.М.Непонящий; Одес. держ. екон.ун-т. – Одеса: ВМВ: 2005. – 292с.
2. Капустин М.Г. Евро и его влияние на мировые финансовые рынки. – М.: ДеКА, 2000.
3. Кравець В.М., Кравець О.В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність / За ред. В.І. Міщенко. – К.: Знання-Прес, 2003
4. Красавина Л.М. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: учебник. / Л.М. Красавина. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 576 с.
5. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. В. Мельник, Л.Л.Тарангул, О. Д. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
6. Реверчук С.К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
7. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
8. Шнирков О.І., Кузнецов О.В., Кульпінський С.В. Європейський валютний союз: Навчальний посібник. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001.
9. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.

Додаткова

1. Златіна Н. Особливості банківських систем зарубіжних країн (на прикладі Франції, Німеччини, Італії та Швейцарії) / Н. Златіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2010. - Вип. 84. - С. 90-93.
2. Кашпур Ю.А. Міжнародний досвід реформування банківських систем у розвинутих країнах світу / Ю.А. Кашпур // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С.150–156.
3. Кириченко М. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України // Вісник НБУ. - 2006. - № 8. - С. 25-28.
4. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А.Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
5. Щодо інтеграції банківської системи України до банківської системи Європейського Союзу: аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>.

Інтернет – ресурси

1. Банк Англії: www.bankofengland.co.uk
2. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
3. Банк Японії: www.boj.or.jp/en/
4. Європейський банк реконструкції і розвитку: www.ebrd.com
5. Європейський центральний банк: www.ecb.int
6. Ісламський банк розвитку: www.isdb.org
7. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
8. Світовий банк: www.worldbank.org
9. Федеральна корпорація по страхуванню депозитів: www.fdic.gov
10. Федеральна резервна система США: www.federalreserve.gov

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Назвати основні етапи створення Європейського валютного союзу
2. Дати характеристику фінансово-кредитних інститутів Європейського Союзу
3. Передумови та хронологія введення єдиної європейської валюти
4. Створення Європейської системи центральних банків (ЄСЦБ)
5. Призначення та функції Європейського інвестиційного банку
6. У чому полягає призначення Європейського центрального банку (ЄЦБ)?
7. Який економіко-правовий статус і які функції виконує ЄЦБ ?
8. Організаційна структура та характеристика підрозділів ЄЦБ
9. Монетарна політика ЄЦБ та її інструментарій
10. Механізм та основні напрями монетарної політики ЄЦБ

Тестові завдання

- 1. Яке із перелічених співтовариств не було засновником ЄС?**
  - а) Європейське фінансове співтовариство;
  - б) Європейське економічне співтовариство;
  - в) Європейське співтовариство з атомної енергетики;
  - г) Європейське співтовариство вугілля і сталі.
- 2. Акціонерами Європейського центрального банку є:**
  - а) комерційні банки країн Європи;
  - б) комерційні банки країн ЄС;
  - в) національні центральні банки країн Європи;
  - г) національні центральні банки країн ЄС.
- 3. У якому році відбулося введення євро у готівковий обіг?**
  - а) 1979;
  - б) 1993;
  - в) 1999;
  - г) 2002.
- 4. До основних повноважень Європейського центрального банку не належить:**
  - а) реалізація грошово-кредитної політики ЄС;
  - б) емісія євробанкнот;
  - в) управління офіційними резервами країн-членів ЄС;
  - г) вірної відповіді немає.

5. Де підписано договір про створення Європейського Союзу?

- а) Рим;
- б) Брюссель;
- в) Маастрихт;
- г) Люксембург.

6. Яка мета діяльності Європейського інвестиційного банку?

- а) фінансування розвитку відсталих європейських регіонів;
- б) кредитування високорентабельних проєктів;
- в) подолання бідності;
- г) фінансування дефіциту бюджетів країн ЄС.

7. До основних повноважень Європейського центрального банку не належить:

- а) реалізація грошово-кредитної політики ЄС;
- б) емісія євробанкнот;
- в) управління офіційними резервами країн-членів ЄС;
- г) вірної відповіді немає.

8. Статутний капітал Європейського центрального банку становить:

- а) 5 млрд. євро;
- б) 10 млрд. євро;
- в) 50 млрд. євро;
- г) 100 млрд. євро.

9. Рік фактичного заснування Європейського Союзу:

- а) 1987;
- б) 1993;
- в) 1999;
- г) 2002.

10. Група держав, офіційною валютою яких являється євро — це:

- а) Єврозона;
- б) Європейський Союз;
- в) Європейське економічне співтовариство;
- г) Європейське політичне співтовариство.

Теми рефератів та доповідей

1. Європейська система центральних банків
2. Європейський валютний союз
3. Фінансово-кредитні інститути Європейського Союзу
4. Європейський центральний банк: статус, функції та організаційна структура
5. Механізм та основні напрями монетарної політики ЄЦБ
6. Європейський інвестиційний банк, його призначення та функції

Тема 7. Грошово-кредитна система США

1. ***Особливості та характеристика основних елементів грошово-кредитної системи США***
2. ***Еволюція грошово-кредитної системи США***

3. *Особливості розвитку та етапи формування грошово-кредитної системи США.*
4. *Структура ФРС та її роль в кредитній системі США*
5. *Особливості функціонування та види комерційних банків в США*
6. *Спеціалізовані фінансово-кредитні установи в кредитній системі США*
7. *Форми концентрації та централізації банківського капіталу в США*
8. *Банківський нагляд у США*
9. *Федеральна корпорація страхування депозитів*

Рекомендована література

Основна

1. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посібник / В.М.Добров, О.А.Мартинюк-Медкова, С.М.Непонящий; Одес. держ. екон.ун-т. – Одеса: ВМВ: 2005. – 292с.
2. Зарубежные финансово-кредитные системы / К.В. Рудый - Мн.: 2002, - 212 с.
3. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. В. Мельник, Л.Л.Тарангул, О. Д. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
4. Реверчук С.К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
5. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
6. Шнирков О.І., Кузнецов О.В., Кульпінський С.В. Європейський валютний союз: Навчальний посібник. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001.
7. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.

Додаткова

1. Зайцев О. Банки-инноваторы // Банковская практика за рубежом. - 2008. - № 7. - С. 58-65.
2. Златіна Н. Особливості банківських систем зарубіжних країн (на прикладі Франції, Німеччини, Італії та Швейцарії) / Н. Златіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2010. - Вип. 84. - С. 90-93.
3. Кашпур Ю.А. Міжнародний досвід реформування банківських систем у розвинутих країнах світу / Ю.А. Кашпур // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С.150–156.
4. Кириченко М. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України // Вісник НБУ. - 2006. - № 8. - С. 25-28.
5. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А.Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.

Інтернет – ресурси

1. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
2. Світовий банк: www.worldbank.org
3. Федеральна корпорація по страхуванню депозитів: www.fdic.gov
4. Федеральна резервна система США: www.federalreserve.gov

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Яку форму власності має капітал федеральних резервних банків США?
2. Характеристика Федеральної резервної системи США
3. Структура Федеральної резервної системи США
4. У чому сутність дворівневої грошово-кредитна система США?
5. Характеристика форми грошей у США
6. Склад грошової маси США.
7. Основні важелі контролю за загальною масою грошей в обігу з боку ФРС.
8. Основні риси федеральної політики США.
9. Основне джерело доходів держави у США
10. У чому полягала сутність Закону США «Про вільний банківський режим».

Тестові завдання

1. Емісію грошей у США здійснює:

- а) Федеральна резервна система;
- б) центральний банк;
- в) казначейство;
- г) комерційні банки.

2. Дворівнева грошово-кредитна система США передбачає, що на другому рівні знаходяться:

- а) комерційні банки та небанківські фінансово-кредитні установи;
- б) комерційні банки та федеральні резервні банки;
- в) комерційні банки;
- г) небанківські фінансово-кредитні установи.

3. Скільки федеральних резервних банків входить до складу Федеральної резервної системи США?

- а) 10;
- б) 12;
- в) 14;
- г) 16.

4. До Федеральних кредитних установ, які здійснюють підтримку головних ланок грошово-кредитної системи США відносять:

- а) Державну систему сільськогосподарського кредиту;
- б) Федеральне агентство з надання послуг фермерам;
- в) Державну систему кредитування здобуття вищої освіти;
- г) усі відповіді вірні.

5. Чи вірним є твердження, що комерційні банки США є членами Федеральної резервної системи?

- а) ні, членами ФРС є виключно федеральні резервні банки;
- б) ні, членами ФРС є виключно державні фінансові установи;
- в) так, усі комерційні банки США є членами ФРС;
- г) частково, тільки ті комерційні банки є членами ФРС, які придбали її акції.

6. Назвіть кількість банків у США на даний час.

- а) більше 50;
- б) більше 500;

- в) більше 5 000;
- г) більше 50 000.

7. У чому полягала сутність Закону США «Про вільний банківський режим»?

- а) надання емісійних прав будь-якій організації чи особі за умови депонування цінних паперів на суму емісії;
- б) надання емісійних прав будь-якій фінансовій установі за умови депонування цінних паперів на суму емісії;
- в) надання емісійних прав будь-якій державній установі за умови депонування в цінних паперів на суму емісії;
- г) надання емісійних прав будь-якій комерційній установі за умови депонування цінних паперів на суму емісії.

8. Найбільшим спеціалізованим банком США є:

- а) експортно-імпортний банк;
- б) банк штатів;
- в) федеральний резервний банк;
- г) ощадний банк.

9. Яку назву мала ліцензія на створення емісійних банків у США у XVIII-XIX ст.?

- а) санкція;
- б) чартер;
- в) дозвіл;
- г) авторизація.

10. Яку форму власності має капітал федеральних резервних банків США?

- а) державну;
- б) приватну;
- в) акціонерну;
- г) змішану.

Теми рефератів та доповідей

1. Становлення та сучасний стан грошової системи США
2. Долар США у ролі світової резервної та розрахункової валюти
3. Особливості кредитної системи США
4. Федеральна резервна система США
5. Спеціалізовані банки та небанківські кредитно-фінансові установи США

Тема 8. Грошово-кредитна система Великої Британії

1. *Специфічні риси та основні етапи становлення грошово-кредитної системи Великої Британії*
2. *Англійський фунт стерлінгів як резервна валюта*
3. *Стерлінгова зона та роль фунта в ЄВС*
4. *Структура банківського сектора Великої Британії*
5. *Банк Англії як центральний емісійний банк країни*
6. *Спеціалізовані комерційні банки Великої Британії*

Рекомендована література

Основна

1. Зарубежные финансово-кредитные системы / К.В. Рудый - Мн.: 2002, - 212 с.
2. Капустин М.Г. Евро и его влияние на мировые финансовые рынки. – М.: ДеКА, 2000.
3. Кравець В.М., Кравець О.В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність / За ред. В.І. Міщенко. – К.: Знання-Прес, 2003
4. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. Мельник, Л.Тарангул, О. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
5. Реверчук С.К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
6. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
7. Шнирков О.І., Кузнецов О.В., Кульпінський С.В. Європейський валютний союз: Навчальний посібник. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001.
8. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.

Додаткова

1. Кашпур Ю.А. Міжнародний досвід реформування банківських систем у розвинутих країнах світу / Ю.А. Кашпур // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С.150–156.
2. Кузнецов О. Монетарна політика Великобританії: досвід подолання інфляції // Вісник НБУ. – 2008. – № 9. – С. 40-43.
3. Мамонтов А. Диалектика британського банківського ринку // Банківська практика зарубіжжям. - 2008. - № 10. - С. 26-30.
4. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А.Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
5. Чамро Ю.О. Еволюція розвитку центральних банків та їх історичні типи / Ю.О. Чамро // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №3 (12). – С. 231–236.

Інтернет – ресурси

1. Банк Англії: www.bankofengland.co.uk
2. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
3. Європейський банк реконструкції і розвитку: www.ebrd.com
4. Європейський центральний банк: www.ecb.int
5. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
6. Світовий банк: www.worldbank.org

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Особливості історичного розвитку грошової системи Великої Британії
2. Наслідки Першої і Другої світових війн для грошової системи Великої Британії
3. Особливості надбудови кредитної системи країни
4. Види кредитних установ у Великій Британії
5. Особливості кредитної системи Великої Британії та її структура
6. Банк Англії, його функції та роль в кредитній системі

7. *Характеристика діяльності кредитних установ Великої Британії*
8. *Небанківські кредитно-фінансові установи Великої Британії*

Тестові завдання

1. Із 1844 р. статутний капітал Банку Англії є незмінним і становить;

- а) 4,5 млн. фунтів стерлінгів;
- б) 4,5 млрд. фунтів стерлінгів;
- в) 14,5 млн. фунтів стерлінгів;
- г) 14,5 млрд. фунтів стерлінгів.

2. Які фінансово-кредитні установи Великобританії спеціалізуються на фінансування виключно нових проектів?

- а) інвестиційні фонди;
- б) фінансові компанії;
- в) венчурні компанії;
- г) кредитні асоціації.

3. На які департаменти поділений Банк Англії?

- а) кредитний і депозитний;
- б) банківський та емісійний;
- в) розрахунковий та ощадний;
- г) позиковий та кліринговий.

4. На території Сполученого Королівства Банк Англії має:

- а) 12 резервних банків;
- б) 12 агентств;
- в) 12 холдингів;
- г) 12 філій.

5. Основним завданням колоніальних банків Великобританії було:

- а) забезпечення торгівлі між Великобританією та її колоніями;
- б) емісія грошових знаків для колоній;
- в) надання фінансової допомоги колоніям;
- г) збереження грошових коштів колоній.

6. До комерційних банків Великобританії відносять:

- а) депозитні клірингові банки та торговельні банки;
- б) банки співдружності та іноземні банки;
- в) облікові доми;
- г) всі відповіді вірні.

7. Фунт стерлінгів поділяється на:

- а) центи;
- б) пенси;
- в) пенні;
- г) шилінги.

8. Яка фінансова установа кредитної системи Великобританії не спеціалізується на видачі кредитів?

- а) Національний ощадний банк;
- б) банк співдружності;
- в) депозитний кліринговий банк;
- г) вірної відповіді немає.

9. До Стерлінгового блоку входили:

- а) Англія;
- б) англійські колонії;
- в) країни, які мали торговельні відносини з Англією;
- г) всі відповіді вірні.

10. Які операції виконують облікові доми у банківській системі Великобританії?

- а) позичають онкольні кредити;
- б) проводять взаєморозрахунки між банками;
- в) керують портфелями цінних паперів клієнтів;
- г) консультують компанії з питань інвестицій.

Теми рефератів та доповідей

- 1. Грошово-кредитна система Великої Британії
- 2. Стерлінгова зона та роль фунта в Європейському валютному Союзі
- 3. Особливості становлення банківської системи Великої Британії
- 4. Банк Англії: статус, призначення та функції
- 5. Небанківські кредитно-фінансові установи Великобританії.

Тема 9. Грошово-кредитна система Японії

- 1. *Грошово-кредитна система Японії: особливості формування, розвитку та сучасного стану*
- 2. *Грошовий обіг у Японії до та після Другої світової війни*
- 3. *Японська єна як резервна та міжнародна валюта країн Азійсько-Тихоокеанського регіону*
- 4. *Особливості кредитної і банківської системи Японії*
- 5. *Функціонування іноземних банків і державних кредитно-фінансових установ в Японії*
- 6. *Грошово-кредитне регулювання як головна функція Банку Японії*
- 7. *Банківський нагляд в Японії*

Рекомендована література

Основна

- 1. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посібник / В.М.Добров, О.А.Мартинюк-Медкова, С.М.Непонящий; Одес. держ. екон.ун-т. – Одеса: ВМВ: 2005. – 292с.
- 2. Ермакова С. Л. Зарождение и эволюция банковской деятельности в государствах различных правовых систем, научная монография / [Коллектив авторов] / под ред. канд. экон. наук, доц. Ермакова С.Л. – Москва, 2014.
- 3. Єгоричева С.Б. Організація діяльності банків в зарубіжних країнах: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 208 с
- 4. Масленников В.В. Зарубежные банковские системы: Научное издание: Москва: ТД «Элит-2000», 2001. – 392 с.

5. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. Мельник, Л.Тарангул, О. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
6. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.

Додаткова

1. Дук І.В. Еволюція, стадії розвитку і функції центральних банків розвинутих країн світу / І. Дук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2009. – Вип. 2 (46). – С. 91–96.
2. Кашпур Ю.А. Міжнародний досвід реформування банківських систем у розвинутих країнах світу / Ю.А. Кашпур // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С.150–156.
3. Краевая А. Банковский сектор Восточной Европы на волне перемен // Банковская практика за рубежом. – 2007. - № 8. – С. 15-21.
4. Ліфанова М. І., Проблеми і перспективи розвитку світової валютної системи в посткризовий період / М. Ліфанова. // Економіка.Управління.Іновації.–2014.– №1.
5. Сенина Д.Н. Результаты изменения денежно-кредитной политики Банка Японии в 2013 г. / Д.Н. Сенина // Актуальные проблемы современной Японии, вып. XXVIII. – 2014. – С. 54-64.

Інтернет – ресурси

1. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
2. Банк Японії: www.boj.or.jp/en/
3. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
4. Світовий банк: www.worldbank.org

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. Характеристика кредитної системи Японії.
2. Структура кредитної системи Японії.
3. Особливості банківської системи Японії.
4. Зміни, що відбулися у грошовій системі Японії у ХХ ст.
5. Що сприяло підвищенню курсу єни у 80—90-ті роки ХХ ст.?
6. Банки, створені у країні згідно із законами 1872 і 1897 р.
7. Грошова система Японії: еволюція та сучасний стан.
8. Центральний банк Японії: особливості діяльності.
9. Комерційні банки Японії: види та особливості діяльності.
10. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи Японії.

Тестові завдання

1. Яка частка капіталу центрального банку Японії належить державі?
  - а) 100%;
  - б) 10%;
  - в) 55%;
  - г) 25%.
2. Небанківські фінансово-кредитні установи Японії поділяються на:
  - а) універсальні та спеціалізовані;
  - б) регіональні та міські;

- в) позикові та ощадні;
- г) приватні та державні.

3. Які установи в Японії мають назву «сюдани»?

- а) кредитні кооперативи;
- б) фінансово-промислові групи;
- в) поштово-ощадні каси;
- г) фонди розвитку.

4. Форма власності Банку Японії:

- а) державна;
- б) приватна;
- в) акціонерна;
- г) кооперативна.

5. Японська реформа 1999 року під назвою «Великий вибух» полягала у:

- а) повній лібералізації банківської діяльності;
- б) жорсткій централізації банківської діяльності;
- в) створенні вільного банківського режиму;
- г) ліквідації центрального банку.

6. Одна японська єна поділяється на:

- а) 100 сенів;
- б) 100 юанів;
- в) 100 центів;
- г) єна не ділиться взагалі.

7. Яка частка капіталу центрального банку Японії належить фізичним та юридичним особам?

- а) 80%;
- б) 60%;
- в) 45%;
- г) 25%.

8. Японські банки, які можуть відкривати філії лише в межах території однієї префектури, називаються:

- а) районні;
- б) префектурні;
- в) регіональні;
- г) спеціалізовані.

9. До універсальних банків Японії належать:

- а) міські;
- б) регіональні;
- в) іноземні;
- г) всі відповіді вірні.

10. Які установи в Японії мають назву «сюдани»?

- а) кредитні кооперативи;
- б) фінансово-промислові групи;
- в) поштово-ощадні каси;
- г) фонди розвитку.

Теми рефератів та доповідей

1. Грошово-кредитна система Японії: особливості формування та розвитку
2. Японська ієна як резервна та міжнародна валюта
3. Особливості становлення банківської системи Японії
4. Центральний банк Японії : статус, призначення та функції
5. Небанківські кредитно-фінансові установи Японії.

Тема 10. Принципи функціонування банків в ісламських країнах

1. ***Ісламська модель фінансової системи***
2. ***Вплив мусульманської релігії на функціонування банків в ісламських країнах***
3. ***Структура грошово-кредитної системи ісламських країн***
4. ***Фінансові структури Близького Сходу***
5. ***Ісламських банк. Функції Центрального банку ісламських країн***
6. ***Державні спеціалізовані кредитні агентства***
7. ***Інвестиційні компанії***
8. ***Загальні риси та відмінності ісламського та банків світу***

Рекомендована література

Основна

1. Ермакова С. Л. Зарождение и эволюция банковской деятельности в государствах различных правовых систем, научная монография / [Коллектив авторов] / под ред. канд. экон. наук, доц. Ермакова С.Л. – Москва, 2014.
2. Єгоричева С.Б. Організація діяльності банків в зарубіжних країнах: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 208 с
3. Лисенков Ю.М., Коротка Т.А. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн.- К.: Зовнішня торгівля, 2005. - 118 с.
4. Масленников В.В. Зарубежные банковские системы: Научное издание: Москва: ТД «Элит-2000», 2001. – 392 с.
5. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. Мельник, Л.Тарангул, О. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
6. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.

Додаткова

1. Кашпур Ю.А. Міжнародний досвід реформування банківських систем у розвинутих країнах світу / Ю.А. Кашпур // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С. 150–156.
2. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.
3. Скороходов А. Исламский прорыв//Банковская практика за рубежом.-2008.-№ 2.- С.20-27.
4. Чугуєв О. А. Ісламський банкінг та його фінансові інструменти в концепції потенційної моделі фінансової системи / О. А. Чугуєв, А. В. Чередниченко // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 3–4. – С. 13–16.

Інтернет – ресурси

1. Ісламський банк розвитку: www.isdb.org
2. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
3. Європейський центральний банк: www.ecb.int
4. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
5. Світовий банк: www.worldbank.org

Завдання для перевірки знань

Питання для самоконтролю

1. *Які особливості ісламської моделі фінансової системи?*
2. *У чому полягає вплив релігії на функціонування банків в ісламських країнах?*
3. *У чому специфіка ведення фінансової діяльності у країнах ісламу?*
4. *Структура грошово-кредитної системи ісламських країн*
5. *Дати характеристики кредитно-фінансовим інститутам Близького Сходу*
6. *Ісламських банк: особливості створення та специфіка діяльності*
7. *Функції центрального банку в ісламських країнах*
8. *Державні спеціалізовані кредитні агентства в ісламських країнах*
9. *Характеристика інвестиційних компаній країн Близького сходу*
10. *Показати загальні риси та відмінності ісламського банку та банків світу*

Тестові завдання

1. **Який релігійний структурний підрозділ входить до складу всіх фінансових установ у країнах ісламу?**
  - а) мусульманська адміністрація;
  - б) ісламський аудиторський комітет;
  - в) шаріатська наглядова рада;
  - г) арабська платіжна система.
2. **Система страхування у мусульманських країнах називається:**
  - а) такафул;
  - б) сукук;
  - в) ріба;
  - г) кард хасан.
3. **У якій мусульманській країні уся система фінансово-кредитних установ працює за законами шаріату?**
  - а) Об'єднані Арабські Емірати;
  - б) Іран;
  - в) Бахрейн;
  - г) Малайзія.
4. **Ісламська фінансова структура включає:**
  - а) платіжну систему;
  - б) регулюючі органи;
  - в) рейтингові агентства;
  - г) усі відповіді вірні.

5. Кард хасан — це...

- а) операція, за якою одна сторона надає грошові кошти іншій у формі безпроцентної позики на умовах повернення або в благодійних цілях;
- б) послуга з відповідального зберігання цінностей;
- в) спільне фінансування банком і клієнтом певного проекту;
- г) безпроцентні ісламські облігації

6. Особливістю ведення фінансової діяльності у країнах ісламу є:

- а) поділ ризиків між інвесторами;
- б) заборона спекулятивної поведінки;
- в) непорушуваність договорів;
- г) усі відповіді вірні.

7. Як називаються підрозділи європейських банків, що обслуговують мусульманських фінансовий ринок?

- а) ісламські вікна;
- б) ісламські столи;
- в) ісламські зони;
- г) ісламські кабінети.

8. Що у мусульманських країнах називається «ріба»?

- а) кредит;
- б) депозит;
- в) рахунок;
- г) відсоток.

9. Розвиток банківської справи у ісламських країнах почався у:

- а) XVIII ст.;
- б) 70-х роках XIX ст.;
- в) 70-х роках XX ст.;
- г) 2000-х роках.

10. Безпроцентні облігації на ісламському фінансовому ринку мають назву:

- а) опціон;
- б) дериватив;
- в) сукук;
- г) кард хасан.

Теми рефератів та доповідей

1. Ісламська модель грошово-кредитної системи
2. Мусульманська релігія і банківська діяльність: особливості впливу
3. Фінансово-кредитні інститути у країнах Близького Сходу
4. Ісламських банк: особливості та специфіка функціонування
5. Ісламські державні спеціалізовані кредитні агентства

Методи навчання та контролю знань студентів

При викладанні навчальної дисципліни застосовуються:

класичні методи навчання: лекція, семінарське заняття; реферування літературних джерел та нормативно-правових актів, самостійна робота;

інноваційні методи навчання: інтерактивне навчання; робота в дискусійних групах; мультимедійна презентація; кейс-методи; тестові опитування.

Види самостійної роботи:

1. Підготовка до семінарських занять:

– *опрацювання лекційного матеріалу;*

– *опрацювання навчальної та навчально-методичної літератури;*

– *вивчення законодавчих актів, що регулюють світовий фінансовий ринок;*

– *розв'язування тестових завдань з відповідних тем навчальної дисципліни.*

2. Підготовка рефератів та індивідуальних робіт з відповідних тем курсу.

3. Підготовка до модульного контролю знань.

4. Проведення критичного аналізу наукових публікацій за заданою темою.

5. Пошук та аналіз статистичних даних за заданою проблематикою.

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студентів з навчальної дисципліни «Грошово-кредитні системи зарубіжних країн» здійснюється у вигляді поточного, модульного та підсумкового контролю знань. Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля (лекції та семінарські заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

— контроль за виконання модульних завдань ;

— контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;

— контроль самостійної роботи.

Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить **від 0 до 100 балів** і складає середнє арифметичне балів за змістові модулі, кожен із яких оцінюється **від 0 до 100 балів**.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 60 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять та самостійної роботи.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах **від 0 до 40 балів**. Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Студент, який у результаті поточного оцінювання отримав **більше 60 балів**, має право не складати залік з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Якщо студент хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він повинен складати залік.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулем отримав **менше 60 балів** зобов'язаний здавати залік з дисципліни. Відповідь студента під час заліку оцінюється від **0 до 100 балів**.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий бал
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР №1	Всього	T6	T7	T8	T9	T10	МКР №2	Всього	100
8	8	8	8	8	60	100	8	8	8	8	8	60	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка в ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
74-81	C	зараховано
64-73	D	зараховано
60-63	E	зараховано
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Грошова система та її основні елементи.
2. Еволюція типів грошових систем.
3. Принципи організації сучасних грошових систем зарубіжних країн.
4. Валютна система та її основні елементи.
5. Характеристика елементів національної валютної системи.
6. Основні етапи історичного розвитку світової валютної системи.
7. Валютні системи золотого стандарту.
8. Паризька валютна система.
9. Генуезька валютна система.
10. Бреттон-Вудська валютна система.
11. Ямайська валютна система.
12. Поняття та еволюція кредитних систем.
13. Принципи побудови кредитних систем на сучасному етапі.
14. Сучасні тенденції небанківських кредитно-фінансових інститутів.
15. Виникнення центральних емісійних банків.
16. Статус, основи організації та основні напрями діяльності центральних банків.
17. Види та операції комерційних банків.
18. Характеристика кредитних спілок.
19. Особливості функціонування страхових компаній.
20. Виникнення та розвиток ломбардів.
21. Особливості діяльності пенсійних фондів.
22. Сутність та операції інвестиційних фондів.
23. Характеристика лізингових компаній.
24. Сутність та особливості діяльності факторингових компаній.
25. Сутність, цілі та типи грошово-кредитної політики
26. Інструменти грошово-кредитного регулювання
27. Міжнародний валютний фонд: виникнення, призначення та функції
28. Світовий банк: виникнення, призначення та функції
29. Європейський банк реконструкції та розвитку: створення, призначення та функції.
30. Банк міжнародних розрахунків: створення, призначення та функції
31. Передумови створення Європейської системи центральних банків (ЄСЦБ) і єдиної європейської валюти.
32. Створення Європейського валютного союзу
33. Фінансові структури Європейського Союзу
34. Організаційна структура і функції Європейського центрального банку.
35. Механізм та основні напрями монетарної політики Європейського центрального банку.
36. Інструментарій та основні напрями монетарної політики Європейського центрального банку.
37. Організаційна структура і призначення Європейського інвестиційного банку
38. Специфічні риси та основні етапи становлення грошово-кредитної системи Великобританії.
39. Англійський фунт стерлінгів як резервна валюта.

40. Стерлінгова зона та роль фунта в Європейській валютній системі.
41. Структура банківського сектора Великої Британії.
42. Банк Англії як центральний емісійний банк країни.
43. Особливості та характеристика елементів грошово-кредитної системи США.
44. Особливості розвитку та етапи формування грошово-кредитної системи США.
45. Структура Федеральної резервної системи та її роль в кредитній системі США.
46. Особливості функціонування та види комерційних банків в США.
47. Федеральна корпорація страхування депозитів.
48. Етапи становлення грошово-кредитної системи США
49. Федеральна резервна система США
50. Грошово-кредитна система Японії
51. Японська ієна як резервна та міжнародна валюта країн Азійсько-Тихоокеанського регіону.
52. Банк Японії: призначення та функції
53. Історичні аспекти розвитку ісламської банківської справи
54. Фінансові структури Близького Сходу.
55. Специфіка грошово-кредитної системи арабських країн.

Глосарій

Амана — фінансова операція у мусульманських країнах, яка полягає у відповідальному зберіганні цінностей.

Багатостороння агенція з гарантування інвестицій — одна з п'яти інституцій Групи Світового банку, заснована в 1988 році.

Банк — кредитно-фінансова інституція, що акумулює кошти, здійснює залучення та нагромадження вільних грошових коштів (вкладів) юридичних і фізичних осіб (пасивні операції), а також здійснює платіжні грошові операції та операції з цінними паперами. Банк «Ллойдс» (Lloyds bank) – лондонський комерційний банк, заснований у 1765 р. Входить у «велику чет-вірку» клірингових банків.

Банк міжнародних розрахунків — міжнародна валютно-кредитна організація, заснована у 1930 р. у Базелі згідно з планом Юнга для розрахунків щодо репараційних платежів Німеччини та міжсоюзницьких боргів після Першої світової війни.

Банк Токіо — комерційний банк Японії, який спеціалізується на проведенні валютно-кредитних операцій. Реорганізований у 1946 р. на базі Йокогамського монетного банку.

Банки транснаціональні - великі кредитно-фінансові банківські комплекси, що мають широку мережу закордонних представництв, які контролюють за допомогою держави валютні і кредитні операції на світовому ринку. Вони є головними посередниками у міжнародному русі кредитного капіталу.

Банківська група — група інвестиційних лідерів, які несуть індивідуальну фінансову відповідальність у процесі підписки на цінні папери нових випусків. Вони також купують на своє ім'я частину випуску в певний період за завчасно обумовленою з емітентом ціною.

Банківська система — сукупність банків, інститутів, кредитних установ і структурних механізмів, що діють у межах єдиного загальнодержавного фінансово-кредитного механізму на чолі з Національним банком держави і підпорядкованої йому системи приватно-комерційних банків.

Біметалізм — це грошова система, в якій роль загального еквівалента законодавчо закріплюється за двома металами – золотом і сріблом; монети з цих металів карбувалися та оберталися на рівних засадах, банкноти підлягали розміну на обидва ці метали.

Британські заморські банки, або Банки співдружності – англійські комерційні банки, які проводять операції в країнах Британської співдружності.

Валюта — грошова одиниця, яка використовується як міжнародна розрахункова одиниця, засіб обігу та платежу (виконує функцію світових грошей).

Валютна інтеграція — процес координації валютної політики, формування наднаціонального механізму валютного регулювання, створення міждержавних валютно-кредитних і фінансових організацій.

Валютна політика — сукупність організаційно-правових та економічних заходів у сфері міжнародних валютних відносин, спрямованих на досягнення визначених державою цілей.

Валютна система — це організаційно-правова форма реалізації валютних відносин у межах певного економічного простору.

Валютний курс — це співвідношення, за яким одна валюта обмінюється на іншу, або ціна грошової одиниці однієї країни, що визначена в грошовій одиниці іншої країни.

Грошова одиниця — це встановлений в законодавчому порядку грошовий знак, який служить для вимірювання і вираження цін всіх товарів. Кожна країна дає грошовій одиниці свою назву.

Грошова система — це сукупність визнаних загальнодержавними законами норм, правил, принципів, структур, методів, інструментів, які регулюють грошовий обіг в країні.

Грошово-кредитна політика (монетарна політика) — це комплекс заходів щодо регулювання грошового ринку, які здійснює держава через центральний банк країни, і які спрямовані на досягнення заздалегідь визначених соціально-економічних цілей.

Експортно-імпортний банк США — це державний спеціалізований банк США, створений у 1934 р.

ЕКЮ — європейська валюта, прийнята в 1979 р.

Євро — колективна валюта Європейського Союзу, запроваджена в 1999 р.

Єврозона — група держав Європейського Союзу, офіційною валютою яких є євро.

Європейська система центральних банків — система до якої входять Європейський центральний банк та центральні банки країн ЄС, створена передусім для забезпечення стабільності цін.

Європейський банк реконструкції та розвитку — регіональний міжнародним банком, що розпочав свою діяльність у 1991 р. з метою сприяння країнам Центральної і Східної Європи та Співдружності Незалежних Держав у становленні ринкової економіки.

Європейський інвестиційний банк — державна фінансово-кредитна установа Європейського Союзу для фінансування розвитку відсталих європейських регіонів у формі довготермінових кредитів.

Європейський Союз — економічний та політичний союз держав-членів Європейських Спільнот, створений згідно з Договором про Європейський Союз, підписаним в лютому 1992 року і чинним із 01 листопада 1993 р.

Європейський центральний банк — банк, створений згідно з Маастрихтською угодою, який діє в межах ЄС.

Єна — грошова одиниця Японії.

Золотий блок — об'єднання країн, які намагалися зберегти в грошовому обігу золотий стандарт. Існував у 1933–1936 рр.

Золотовалютні резерви — це запаси іноземних фінансових активів та золота, які належать державі і перебувають у розпорядженні органів грошово – кредитного регулювання і можуть бути реально використані на регулятивні та інші потреби, що мають загальноекономічне значення.

Золотодев'язний стандарт — це грошова система, за якої держава зберігала фіксацію золотого вмісту національної валюти на розмінну на зо-лото іноземну валюту (дев'язу).

Золотозливковий стандарт — це грошова система, за якої золоті монети в обіг не випускалися, але держава гарантувала обмін банкнот Цент-рального банку на стандартні зливки золота.

Золотомонетний стандарт — це грошова система, за якої повноцінні монети карбувалися лише в золоті, причому їх металічна вартість дорівнювала їх номінальній вартості. Банкноти розмінювалися без будь-яких обмежень на золото, срібні монети випускалися в якості розмінної монети.

Інвестиційні банки — банки, які здійснюють мобілізацію довгострокового позичкового капіталу шляхом емісії власних зобов'язань.

Інвестиційні фонди — особливий вид фінансово-кредитних установ, що забезпечують посередництво в інвестиційному процесі. Випускаючи власні ЦП (акції), інвестиційні фонди акумулюють грошові кошти приватних інвесторів (переважно населення) та вкладають їх в акції та облігації різних підприємств у власній країні та за кордоном.

Кард хасан — фінансова операція у мусульманських країнах, яка полягає в укладанні угоди, за якою одна сторона на підставі договору надає грошові кошти іншій стороні у формі безпроцентної позики на умовах повернення або в благодійних цілях.

Кліринг — система безготівкових розрахунків між банками, яка ґрунтується на зарахуванні взаємних вимог і зобов'язань.

Клірингова палата — міжбанківська організація, що здійснює безготівкові розрахунки шляхом зарахування взаємних вимог на підставі банківських документів.

Кредит «стенд бай» — особливий вид кредиту, що надається країнами-членами Міжнародного валютного фонду для погоджених з ним цілей на строк до 1 року.

Кредитна система — сукупність кредитних відносин, форм і методів кредиту та кредитних установ.

Кредитні спілки — це кооперативні організації, що створюються з метою акумуляції заощаджень членів спілки та їх взаємного кредитування.

Лізингові компанії — фінансові посередники, що спеціалізуються на придбанні предметів тривалого користування (транспортних засобів, обладнання, машин тощо) та передачі їх в оренду фірмам — орендарям для використання у виробничій діяльності, які поступово сплачують їх вартість протягом визначеного строку (5-10 і більше років).

Ломбарди — кредитні установи, які здійснюють видачу позичок під заставу рухомого майна (цінних речей).

Міжбанківський валютний ринок — сфера міжнародного валютного ринку, де здійснюються позабіржові міжнародні валютні операції за валютним курсом, визначеним групою країн-учасниць ринку з урахуванням валютної кон'юнктури, що складається на світовому ринку, й інтересів зазначених країн.

Міжнародна асоціація розвитку — одна з п'яти інституцій Групи Світового банку, утворена в 1960 році.

Міжнародна валютна ліквідність — здатність існуючої валютної системи безперервно здійснювати розрахунки між країнами за допомогою міжнародних платіжних засобів.

Міжнародна валютно-фінансова система — сукупність грошових відносин, пов'язаних із формуванням і розподілом валютно-фінансових і кредитних фондів, використанням розрахункових і платіжних засобів у сфері міждержавних, міжгосподарських зв'язків.

Міжнародна фінансова корпорація — одна з п'яти інституцій Групи Світового банку, заснована в 1956 році.

Міжнародна фінансова організація — це об'єднання держав, установ, фізичних осіб, що спільно реалізують програму або мету на основі певних правил та процедур, і діяльність яких виходить за національні кордони.

Міжнародний валютний фонд — це валютно-фінансова організація міжурядового співробітництва.

Міжнародний кредит — кредити, що надаються державами, банківськими об'єднаннями, банками, корпораціями-кредитодавцями іншим іноземним державам, банкам, виробничим, фінансовим, будівельним і комерційно-підприємницьким організаціям (об'єднанням).

Міжнародний ринок кредитів — міжнародна система надання кредитів одних країн іншим: через уряди, банки, компанії, корпорації, фірми, міжнародні банки. Залежно від умов контрактів, домовленості можуть бути різні ставки кредитів, умови і терміни їх повернення. Найпоширенішими формами кредитів є лізинг, факторинг, кредити за компенсаційними угодами.

Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів — одна з п'яти інституцій Групи Світового банку, заснована в 1966 р.

Міжнародні валютно-кредитні організації — міжнародні фінансові організації, створені на основі міждержавних угод для регулювання валютних і кредитно-фінансових відносин між країнами, для кредитної допомоги в економічному розвитку цих країн.

Монетний двір — це підприємство, де карбуються металеві монети, виготовляються ордени, медалі та інші відзнаки.

Монометалізм — грошова система, за якої роль загального еквівалента виконує один метал: золото (золотий монометалізм) або срібло (срібний монометалізм), при цьому в обігу функціонують монети та знаки вартості, розмінні на грошовий метал.

Мудароба — фінансова операція у мусульманських країнах, яка полягає в укладанні угоди, відповідно до якої одна сторона (інвестор) надає іншій стороні грошові кошти. Одним із інвесторів обов'язково є ісламський банк. Саме він вкладає в спільне підприємство фінансові кошти; інші інвестори вкладають тільки свою працю і знання. Отриманий прибуток інвестори ділять між собою. Фінансові збитки при мудароба несе тільки банк.

Мушарака — фінансова операція у мусульманських країнах, яка полягає у спільному фінансуванні банком і клієнтом певного проекту (на відміну від мудароби, усі сторони інвестують грошові кошти). Прибутки і збитки, які несе проект, діляться сторонами відповідно до частки фінансування.

Парадокс Тріффіна — фундаментальна проблема використання долара як резервної валюти згідно з Бреттон-Вудською системою, або будь-якої національної валюти як резервної.

Пенсійні фонди — це спеціалізовані фінансові установи, основним завданням яких є акумуляція грошових коштів, призначених для пенсійного забезпечення громадян.

Платіжний баланс — це співвідношення між валютними платежами економічних суб'єктів даної країни (резидентів) за її економічними межами та валютними надходженнями їм з — за економічними межами країни (від нерезидентів) за певний період часу (рік, квартал, місяць).

Поштово-ощадна система — система поштово-ощадних кас у США, яка функціонувала в 1911-1966 рр.

Райффайзенські каси — селянські кредитні спілки, які не мали па-йового капіталу і отримували ресурси за рахунок своїх членів. Названі на честь німецького економіста Фрідріха Райффайзена, який у 1849 р. заснував першу таку касу.

Реформа «Великий вибух» — реформа банківської системи Японії 1999 року, яка передбачала повну лібералізацію банківської діяльності, що включало в себе зняття обмежень на діяльність фінансових інститутів (банків, страхових компаній), які набули право займатися будь-якими фінансовими операціями.

Ринок євровалют — ринок валют країн Західної Європи, де операції здійснюються у валютах цих країн.

Світовий банк — міжнародна фінансова організація, створена з метою організації фінансової та технічної допомоги країнам.

Система паперово-кредитного обігу — грошова система, за якої обіг обслуговують грошові знаки (паперові або металеві), що не мають внутрішньої вартості.

Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути — установи кредитної системи небанківського типу, що акумулюють грошові кошти населення, підприємств, держави, спеціалізуючись на виконанні кількох операцій, або обслуговуючи обмежене коло клієнтів.

Спеціальні права запозичення — міжнародний резервний актив, створений МВФ у 1969 році, як платіжний засіб між державами, членами МВФ.

Стерлінговий блок — об'єднання країн на чолі з Англією, які в міжнародних розрахунках використовували фунт стерлінгів. Заснований у 1931 р.

Страхові компанії — це спеціалізовані інститути, які виконують функції страхування, тобто за рахунок підприємств, організацій, населення формують цільові грошові фонди та здійснюють виплати з них за настанням певних подій (страхових випадків).

Сукук — фінансова операція у мусульманських країнах, яка полягає у купівлі-продажу середньострокових безпроцентних облігацій, що засвідчують володіння частиною активів компанії-емітента.

Сюдани — фінансово-промислові групи Японської кредитно-банківської системи, на чолі кожної з яких стоїть великий приватний комерційний банк.

Такафул — система страхування у мусульманських країнах, заснована на принципах взаємної допомоги і добровільних внесках, що передбачає колективне та добровільний розподіл ризиків серед учасників. В рамках такафула страхувальники можуть претендувати на частину прибутку страховика.

Таргетування інфляції — це повна лібералізація валютного ринку при одночасному встановленні цільового рівня інфляції, контроль за яким стає пріоритетом над усіма іншими макроекономічними показниками, включаючи ВВП і зайнятість.

Факторингові компанії — фінансові посередники, що спеціалізуються на купівлі у фірм права на вимогу боргу.

Федеральна резервна система Сполучених Штатів Америки — спеціально створене 23 грудня 1913 незалежне федеральне агентство для виконання функцій центрального банку та здійснення централізованого контролю над комерційною банківською системою Сполучених Штатів Америки.

Фідуціарна емісія — емісія банкнот, не забезпечених золотим покриттям.

Фінансові компанії — це небанківські інститути кредитної системи, які спеціалізуються на кредитуванні продажу споживчих товарів з відстроченням платежу.

Фірми венчурного фінансування — спеціалізовані установи, що створювалися здебільшого у 80-х роках. Займаються в основному придбанням участі та кредитуванням нових компаній, що пов'язано з підвищеним ризиком.

Фунт стерлінгів — грошова одиниця Великобританії.

Центральний банк — головний банк країни, наділений особливими методичними функціями. Це емісійний, кредитний, розрахунковий і касовий центр держави. Має монопольне право випуску в обіг банківських та казначейських (скарбничих) білетів, а також наділений фінансово-контрольними функціями. Основними завданнями є забезпечення стійкості національної грошової одиниці, регулювання та координація діяльності грошово-кредитної системи.

Шаріатська наглядова рада — дорадчий релігійний органа ісламських фінансових інститутів, функціями якого є сертифікація допустимих фінансових інструментів, перевірка фінансових операцій на предмет їх відповідності шаріату та розробка рекомендацій з розподілу доходу і витрат між фінансовою установою та клієнтом.

Рекомендована література

Основна

1. Валютное регулирование в системе государственного управления экономикой. / Под ред. В.М. Крашенинникова. – М.: ИНФРА-М, 2003.
2. Вешкин Ю.Г., Авагян Г.Л. Банковские системы зарубежных стран: Курс лекций. – М.: Экономистъ, 2004. – 400 с.
3. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посібник / В.М.Добров, О.А. Мартинюк-Медкова, С.М.Непонящий; Одес. держ. екон.ун-т. – Одеса: ВМВ: 2005. – 292с.
4. Долан Э. и др. Деньги, банки и денежно-кредитная политика. – СПб, 1994. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Уч-к / Под ред. Л.Н. Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 2000.
5. Ермакова С. Л. Зарождение и эволюция банковской деятельности в государствах различных правовых систем, научная монография / [Коллектив авторов] / под ред. канд. экон. наук, доц. Ермакова С.Л. – Москва, 2014.
6. Єгоричева С.Б. Організація діяльності банків в зарубіжних країнах: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 208 с
7. Зарубежные финансово-кредитные системы / К.В. Рудый - Мн.: 2002, - 212 с.
8. Иванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
9. Капустин М.Г. Евро и его влияние на мировые финансовые рынки. – М.: ДеКА, 2000.
10. Кравець В.М., Кравець О.В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність / За ред. В.І. Міщенко. – К.: Знання-Прес, 2003
11. Красавина Л.М. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: учебник. / Л.М. Красавина. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 576 с.
12. Лисенков Ю.М., Коротка Т.А. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн.- К.: Зовнішня торгівля, 2005. - 118 с.
13. Масленников В.В. Зарубежные банковские системы: Научное издание: Москва: ТД «Элит-2000», 2001. – 392 с.
14. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн : підручник / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, О. Д. Гордей. – К. : Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 589 с.
15. Поляков В.П., Московкина Л.А. Структура и функции центральных банков. Зарубежный опыт. – М.: Инфра - М, 1996.
16. Реверчук С.К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2007. – 160 с.
17. Рисін В.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – Л.: ЛБІ НБУ, 2001.
18. Рудый К.В. Финансово-кредитные системы зарубежных стран: Учеб. пособие. – М.: Новое знание, 2003. – 301 с.
19. Семко Т.В, Руденко М.В. Гроші та кредит у схемах і таблицях. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 158 с.

20. Скоморович І.Г., Кубів С.І., Вербицька Т.П. та ін. Історія грошей і банківництва. За заг. ред. докт. екон. наук, проф. С.К.Реверчука. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. - 391с.
21. Циганов С.А. Генезис банківських систем у трансформаційних економіках: структурно-функціональний аналіз. К.: Академпрес, 2006.
22. Шамова І. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн для спеціальності «Банківська справа»: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2007. – 160 с.
23. Шнирков О.І., Кузнецов О.В., Кульпінський С.В. Європейський валютний союз: Навчальний посібник. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001.
24. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.
25. Щербаківа Г.Н. Банковские системы развитых стран. – М.: Экзамен, 2001.

Додаткова

1. Дук І.В. Еволюція, стадії розвитку і функції центральних банків розвинутих країн світу / І. Дук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2009. – Вип. 2 (46). – С. 91–96.
2. Зайцев О. Банки-инноваторы // Банковская практика за рубежом. - 2008. - № 7. - С. 58.
3. Златіна Н. Особливості банківських систем зарубіжних країн (на прикладі Франції, Німеччини, Італії та Швейцарії) / Н. Златіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2010. - Вип. 84. - С. 90-93.
4. Кашпур Ю.А. Міжнародний досвід реформування банківських систем у розвинутих країнах світу / Ю.А. Кашпур // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С. 150–156.
5. Кириченко М. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України // Вісник НБУ. - 2006. - № 8. - С. 25-28.
6. Краевая А. Банковский сектор Восточной Европы на волне перемен // Банковская практика за рубежом. – 2007. - № 8. – С. 15-21.
7. Крупка І. М. Сучасні міжнародні вимоги регулювання ліквідності банків / І. М. Крупка, Х. П. Паньків // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 337 – 341.
8. Кузнецов О. Монетарна політика Великобританії: досвід подолання інфляції // Вісник НБУ. – 2008. – № 9. – С. 40-43.
9. Ліфанова М. І., Проблеми і перспективи розвитку світової валютної системи в посткризовий період / М. І. Ліфанова. // Економіка. Управління. Іновації. – 2014. - №1.
10. Мамонтов А. Диалектика британского банковского рынка // Банковская практика зарубежом. - 2008. - № 10. - С. 26-30.
11. Міокова Н. В. Співробітництво України з Міжнародним валютним фондом / Н. В. Міокова // Статистика України. – 2011. – № 1. – С. 86–92.
12. Міщенко В. Базель-III: нові підходи банківського регулювання / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 4 – 9.

13. Сенина Д.Н. Результаты изменения денежно-кредитной политики Банка Японии в 2013 г. / Д.Н. Сенина // Актуальные проблемы современной Японии, вып. XXVIII. – 2014. – С. 54-64
14. Скороходов А. Исламский прорыв//Банковская практика за рубежом.-2008.-№ 2.-С.20
15. Слобода Л. Я. Зарубіжний досвід управління капіталом банків / Л. Я. Слобода, В. В. Фостяк // Інвестиції: управління, практика, досвід. – 2011. - №11. – С. 25-31.
16. Чамро Ю.О. Еволюція розвитку центральних банків та їх історичні типи / Ю.О. Чамро // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3 (12). – С. 231–236.
17. Чугуєв О. А. Ісламський банкінг та його фінансові інструменти в концепції потенційної моделі фінансо-вої системи / О. А. Чугуєв, А. В. Чередниченко // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 3–4. – С. 13–16.

Інтернет – ресурси

1. Банк Англії: www.bankofengland.co.uk
2. Банк міжнародних розрахунків: www.bis.org
3. Банк Японії: www.boj.or.jp/en/
4. Європейський банк реконструкції і розвитку: www.ebrd.com
5. Європейський центральний банк: www.ecb.int
6. Ісламський банк розвитку: www.isdb.org
7. Міжнародний валютний фонд: www.imf.org
8. Світовий банк: www.worldbank.org
9. Федеральна корпорація по страхуванню депозитів: www.fdic.gov
10. Федеральна резервна система США: www.federalreserve.gov

